

Den tredje allmänna svenska kyrkosångshögtiden i Uppsala 1933.

För tredje gången ha de tre rikssammanslutningarna för främjande av kyrkosång och kyrkomusik, Sveriges kyrkosångsförbund, Sveriges Allmänna Organist- och Kantorsförening och Kyrkosångens Vänner, firat gemensam högtid, denna gång i Uppsala. Tillslutningen har varit större än under föregående kyrkosångshögtider, vilket är ett gott bevis för det stigande kyrkomusikaliska intresset i vårt land.

Från alla delar av Sveriges land hade kyrkokörer anlänt för att med sin sång bidra till att skapa verklig högtid. Ärkestiftets Kyrkosångsförbund och de nära Uppsala belägna stiftsförbunden voro givetvis talrikast representerade vid mötet, men ej heller körer med hemort fjärran från staden vid Fyris hade skytt mödan och kostnaderna för en lång och besvärlig resa.

Kyrkosångshögtiden inleddes med gudstjänst i domkyrkan på fredagens middag kl. 1. Johann Sebastian Bach fick svara för själva introduktionen, i det att domkyrkoorganisten H. Weman utförde Preludium och Fuga i C dur och domkyrkokören sjöng »Ditt namn, Jehova, vill jag sjunga». Annars förekom Bachs namn ganska sparsamt på programmet. Öppningstalet hölls av ärkebiskop Eidem, som talade om tacksamhet för sångens och musikens gåva. Vid följande liturgisk avdelning utfördes bl. a. Te Deum i koralbokens form med noggrant iakttagande av hel- och halvtoner. Sällan har väl psalmsången ljudit så fulltonig i den ärevördiga Uppsaladomen, som när den väldiga församlingen uppstämde »Loven Gud i himmelshöjd» eller »Oss välsigna och bevara».

Första dagens konsert, varvid separata förbundskörer framträdde under respektive förbundsdirigenters ledning, hölls i Universitetets aula. Programmet visade här liksom vid andra tillfällen en betänklig blandning av gammalt och nytt. Värmlandskören under ledning av dir. O. Söderlund inledde konserten med Josephsons »Quando corpus morietur». Utförandet var gott och solisten, fru Florin, hade en tilltalande och behaglig stämma. Morénkantaten »Den signade dag», som uppfördes av Linköpings stifts kyrkosångsförbund med kantor Hedbor som dirigent, är ett verk, som till sin uppbyggnad är ganska skiftande. Det starkaste intrycket gjorde helt säkert slutkoralen, sv. ps. 272: 2—3, i vilken den väldiga åhörarskaran stämde in. — Större framgång hade Lundakören (dir. O. Wadborg) med Buxtehudes förträffliga kantat »Lauda Sion Salvatorem». Dialogen mellan fiolerna kom ypperligt till sin rätt och körklangen var utmärkt, kanske stundom dock en smula hård. Solopartiet utfördes av en del av kören, en sak som är efterföljansvärd, då det ofta är svårt att finna lämpliga solister. — Dagens stora stridsämne var slutnumret, H. Lindqvists Reformationskantat, som utfördes av Västeråsförbundets kör

under dirigentskap av kompositören. När man hör ett sådant verk under en Kyrkosångshögtid, har man verkligen anledning att fråga sig, vad som är ändamålet med en sådan högtid. Det var kanske särdeles olyckligt att uppföra denna publikfriande sak omedelbart på Buxtehudes klara, ädla toner. Kontrasten märktes då för starkt. Kompositören-dirigenten är dock värd en eloge för det sätt, varpå han dirigerade sitt verk. Att kompositionen slog an på publiken, bevisade de applåder, som vid styckets slut tvingade sig fram, trots att sådana vid konsertens början undanbets.

Andra mötesdagen, lördagen, inleddes med Matutin i Domkyrkan och Helga Trefaldighetskyrkan.

Högtidens kulmen nåddes på lördagskvällen, då Händels oratorium »Messias», ett sannskyldigt evangelium i toner, i domkyrkan uppfördes av rikskören, c:a 1,500 personer. Akademiska kapellet och Uppsala Musikerförbund under dirigentskap av musikdirektör Harald Colleen. Det måste betecknas som en enastående prestation av både dirigent, kör och orkester att efter endast några få timmars samövning uppföra detta jätteverk med så stor framgång. Körpartierna voro av mäktig verkan, särskilt naturligtvis den stora Hallelujakören. Insatserna markerades tydligt och renheten var berömvärd. Den ofantliga kören var verkligen med på noterna. Domkyrkans svåra akustiska förhållanden gjorde, att körklängen i forte ej var så imponerande, som man kanske väntat men hidrogo säkerligen också till att släta över en hel del ojämnheter. Bland solisterna bör särskilt nämnas sopranen, Kerstin Lindberg-Torlind, som skyhögt höjde sig över de övriga. Hennes tolkning av ariorna »Han föda skall sin hjord som en herde» och »Jag vet, att min förlossare lever» hör till det som man ej snart glömmet.

Söndagens högmässa i domkyrkan, som var fylld till sista plats av en andäktig menighet, fick en synnerligen värdig utformning. Biskop Auléns förkunne om Kristusbekännelsen gjorde ett djupt intryck. Domkyrkans gosskör sjöng under dir. Mellanders ledning två mindre körsaker, av vilka i synnerhet den första Benedictus av Palestrina, klingade utmärkt.

Söndagens huvudkonsert var rikskörens hymnkonsert i domkyrkan. Programmet upptog kompositioner fr. o. m. Palestrina fram till nu levande mästare. Den första och svåraste delen dirigerade dir. Colleen. Kören verkade här något osäker. Det var ej samma distinkta insatser och samma klarhet i stämföringen som under Messiaskonserten. Vid en följande avdelning dirigerade domkyrkoorg. H. Lindqvist. Här bör särskilt nämnas J. S. Bachs »Min Frälsare, vad själave». Största framgången som dirigent hade utan tvivel den unge Bollnäs-kantorn D. Murgård, som ledde rikskören under den sista romantiska delen av programmet. Han hade helt visst varit värd att få något värdefullare saker på sin lott. —Man bör ingalunda förglömma att nämna Strängnäs-körens (dir. A. Andrén) separata uppträdande. Dess utförande av några latinska hymner av Morén stod i fråga om nyansering och frasering ej långt ifrån idealet.

Vid eftermiddagens orgel- och körkonsert hade den utmärkte domkyrkoorganisten H. Weman goda tillfällen att visa sin och domkyrkoorgelns förmåga. Första avdelningen omfattade äldre orgelmusik av

Bruhns, Scheidt och Böhm. Dessa vackra saker fingo en god tolkning och stilenlig registrering. För körsången svarade denna gång Strängnäs stifts kyrkosångsförbund, som under dir. Andréns ledning utförde Buxtehudes Magnificat, ett ståtligt verk för kör, orkester och stor orgel. Om utförandet är intet annat än gott att säga. Särskilt berömvärd var organistens påpasslighet. På den senare delen av programmet stodo modernare orgelsaker, Max Regers stora Fantasi och Fuga Op. 137 b och en svit av Günter Ramin. Olika stilarter representerades således vid denna konsert, som i fråga om de musikaliska prestationerna nog måste sättas högst. —

På söndagens eftermiddag inledde dir. A. Runbäck, Båstad, diskussion om orgelrestauration. Han framhöll vikten av att taga vara på de gamla förnämliga orglarna och beklagade den nuvarande friheten som råder för organister att utan någon egentlig kontroll kassera gamla värdefulla verk och på egen hand ombesörja byggandet av nya orglar. I den följande diskussionen yttrade sig fil. lic. B. Wester och domkyrkoorg. H. Weman, vilka ytterligare betonade inledarens ord. Den senare föreslog, att alla orglar skulle stå under kontroll av museimän. En lagstiftning på detta område vore synnerligen önskvärd.

Största delen av den sista mötesdagen, måndagen, var anslagen till utfärd till Leufsta bruk, där den underbara Cahman-orgeln från början av 1700-talet i brukskyrkan demonstrerades. En musikandakt var anordnad i kyrkan. Orienterande föredrag hölls av lic. Wester, som gav en kortare historik över svenskt orgelbyggeri. Dir. Gunhild Schedin (orgel), prof. Sven Kjellström och fröken Magda Leijonmarck (violin) svarade för konsertavdelningen. Tyvärr klingade fiolerna på grund av uppstämningen — orgeln står nära en halvton för högt — ej till sin fördel.

Koralfrågan ventilerades på kvällen i föredrag av doc. C. A. Moberg och dir. W. Åhlén. Den förre sysselsatte sig huvudsakligen med rytmiska och harmoniska problem. Den senare demonstrerade nya koralmelodier, av vilka en del redan äro kända för denna tidskrifts läsare. Bland de nyare, som ej förut varit offentliggjorda, tilldrog sig särskilt en utomordentlig dorisk melodi till ps. 658, »En dalande dag», stort intresse.

Kyrkosångshögtiden avslutades i domkyrkan på måndagskvällen med Completorium enligt Vesperale. Den som har kännedom om verklig tidsång torde knappast känna någon dragning till Vesperalets Completorium med dess sönderhackade antifoner och märkvärdiga »psalmtoner».

Årets kyrkosångshögtid är till ända. Det har varit en glädjens högtid, en sångens och musikens högtid. Förvisso har varje deltagare känt, vilken märkvärdig förmåga musiken har att stämma sinnet till andakt. Även om ej alla prestationer stått på höjden av konstnärlighet, så må man dock betänka, att vid en kyrkosångshögtid sådan som denna huvudvikten ej ligger på de musikaliska prestationernas art utan på den personliga samvaron och gemenskapen. Vilken stor och härlig förmån är det ej för den enskilde att tillsammans med sångare från hela Sveriges land i toner få prisa och lova alltings Skapare!

Olov Agrell.